

Felvidéki Híradó.

POLITIKAI HETILAP

Eiófizetési árak:		
Égész évre	8 kor.	
Fél évre	4 "	
Negyed évre	2 "	
Egyes szám ára 20 fillér.		

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőségre, a hirdetési és előfizetési pénzek a kiadóhivatalra cizmeve Turócszentmártonba küldendők.

— Hirdetések legutányosabbán, árszabály szerint. —
Lapunk számára hirdetések — eredeti árakban — minden bel- és külföldi hirdetési irada elfogad.
Nyilttér soronként 40 fillér.

A nemzetiségi kérdés.

(Cikkisorozat.)

VIII. A magyar kultúregyletek.

Ha a nemzeteket történeti fejlődés és társadalmi szempontból összehasonlítjuk, azt találjuk, hogy mindnek meg van a saját egyéni jelleme. Más nemzetekről, országokról e helyen nem szólnunk. Ki vonná azonban kétségbe, hogy a magyarnak ősidőktől fogva fötulajdona volt a hősiesség, nemeslelkűség és lovasági jellem, e mellett — sajnos — a pártoskodás szenvedélye és a kitérés hiánya, de mindenképpel és minden viszonyok közt a vitaközlési szellem s az azzal járó s a gyakorlat által kifejtett szóbeli képesség. Hogy szóbeli nemzet vagyunk, azt nemcsak a minden alkalommal mondott sok beszéd, de a rákósi és a régi megyegyűlések s a mai parlament is fényesen igazolják. De a történelem, a lélektan és a tapasztalás azt is igazolja, hogy valamin az egyes embernél, egy a nemzeteknél sem jár mindig ezzel együtt erőly és kitartó munkásság, sőt a társadalomban is nap-nap után arról győződnünk meg, hogy a sok beszédet és gyakori szónoklatokat ritkán követi a cselekvés s így annak alig van tényleges haszna. Ez mi reánk is illik.

E főbeszédség és az azzal járó bizonyos, már a megszokás folytán vérré vált sok formalitás jellemez nálunk minden magán és nyilvános ténykedést és társadalmi mozzanatot. Ez jellemzi közéletünket s egyelőre minden működését, melyek létesítésénél a divat is kiváló szerepet játszik.

Volt idő, midőn a dalosegyletek divatoltak; minden városban, sőt kisebb községben volt egy-kettő, ha három-négy ember összejött, legelső dolguk volt a dalosegylet megalakítása, de ezeket mihamar meguntá a község. Később, a hetvenes években, jöttek a tűzoltóegyletek. Mindenki sietett a díszes és szükséges egylet tagja lenni, a köztörek csak úgy heinzsegett a sok, többnyire tisztí és parancsnoki uniformis. Mig ez újdonság volt, ment is minden a legjobban, a parádé, ünnepélyességek és az azzal járó dinom-dánom tetszett az embereknek; de hamar kiment ez is a divatból. A legtöbb egylet létezésének 4—5. évében megszűnt, fölcsózott, vagy a lehető legszánandóbb állapotban lézeng a részvétel miatt, sőt a kevés, amely fönnáll, többnyire átalakult, melyben a tűzoltást nem nemes ambícióval eltelt önkéntesek, de fizetett, nagyrészt ács és más mesterlegények végzik.

Ezen időszakot követte egy más, t. i. a 80-as években a felvidéki tótok, később ez oláhok mozgalma és fenyegető állása folytán keletkezett hazafias föllendülés és izgatottság. Ez és ama — mindenkit meglepő — tény, hogy az utolsó évtized alatt, számban és erőben gyarapodva, mily tért hódítottak, megdöbbenést és aggodalmat keltett. Minden magyar ember belátta, hogy ha csak fajunk világos veszedelmét össetetett kezekkel nem akarjuk nézni, kell valamit tenni. Mindenki, a régi szokáshoz híven, a kormányt okolta, sőt valóddá ugyan a mulasztással s valóddá ma is, hol erre — mint ilyenre — semmi szükség nem volt, de az eszme népszerűt lévén, tetszett az embereknek. A tagok fölös számban iratkoztak be. Nemcsak a fővárosban, hanem a megyék székvárosiban is, a központ mellett még főkegyelvek alakultak, vidékek szerint, a Felvidék minden jelentősebb városában. Az

alakuló gyűlések nagy részvét és óriási lelkesedéssel tartattak meg. Nagyszabású beszédek mondtak az egylet magasztos céljairól, a magyar nyelv és hazafias szellem terjedéséről. Elére kiváló hazafiak állottak. Megalakult a választmány; régi szokás szerint elnökké és annak tagjaivá a legnépszerűbb emberek s jó hangzású nevek viselői választatván meg, zúgó éljen kísérete az aktust és a mindent igéző szónoklatokat. Az adakozások a nemes célra eddig szokatlan mérvet öltöttek.

A tömeges részvétel s az igazán nagy lelkesedést tekintve, mindenki csak a legjobbbat remélte s meg voltunk győződve, hogy most már igazán új hajnal derül hazánkra s a magyarság teljesen elhanyagolt ügyeire.

Bizony szép idők voltak . . . Keblünk duzzadt a legszebb reményektől. Tíz évnél több mult el azóta. S ma méltán kérdezzük, teljesedtek-e a szép remények? Vagyis haladtunk-e azóta a magyarsodás terén s javultak-e a nemzetiségi viszonyok? Fajdalom, mindkét kérdésre határozott nemmel kell felelni, sőt a nemzetiségi fanatizmus s a magyarság elleni gyűlölet sok helyen ma nagyobb, mint azelőtt. Eltekintve az államtól, mely intézetet, vasutat és iskoláiban tagadhatatlanul érvényt szerez a magyar nyelvnek, semmi sem történik. Hogy a község, a társadalom, mint ilyen, tenne valamit, ennek nyoma sincs. Az egyletek — s ezt szomorúan kell konstatálnunk — nemcsak hogy semmi pozitív eredményt nem képesek felmutatni, de nagy része még életjelt sem ad magáról. Eltekintve a Fmke és Emke évi nagygyűléseitől, azt sem tudjuk, léteznek-e? Nem is szólna a vidéki s városi egyletekről, a felvidéki központi városokból szomorú évi jelentéseket kapunk. A részvételtség általános, a tago' nem hogy szaporodnának, de ijesztő módon fogyanak, még a tagsági díjakat sem fizetik rendszeren stb. Több ilyen jelentést olvastam, de valódi canum miserabile valamennyi.

Pedig ezeknek fölötte fontos a többi közt az a hivatás volna, hogy a nemzetiségi vidéken a nép közé — hová az állam hatalma nem terjedhet — vigyék be a magyar kultúra áldásait s hogy az iskolában tanultakat a gyermek el ne felejtse, tehát a lakosság azon rétegeit, melyek az államhatalom körén kívül esnek, különösen a nyelvhatáron, megtartja a magyarságnak. Sajnos, hogy ezen hazafias ténykedésnél — melyre más államokban szükség nincs s mely a nemzeti önértzet és hazafias lelkesedés szütlemege kell hogy legyen s így minden intelligens ember szívében kellene élni — egyáltalán szükség van ily egyletekre.

Mert vagy meg vannak minden magyar emberben a fentebbi tulajdonok s akkor bármintem ily egyletre szükség nincs; vagy nincsenek s akkor az egylet nem sokat használna. Sajnos, hogy az eddigi tapasztalás ez utóbbira enged következtetni, mert magyar kultúregyleteink — tisztelet a nagyon csekély kivételnek — nemcsak azért tespednek és haldokolnak, hogy nem viselvén már magukon az újdonság ingerét, a község — mondjuk ki az igaz szót — már meguntá azokat, de azért is, mert miként mindenből kilátászik, nem a valódi hazafias lelkesedés szütle azokat, hanem inkább a divat. Annak tagjai az egylet valódi céljait felől helyes fogalommal nem bírnak, ami nemcsak az alapszabályok hiányos voltából, de az egész működésből kitűnik.

Úgy látszik, az illeték magával a céllal sincsenek egészen tisztában. A magyar kultur-

egyletnek egyedül célja lenne a magyar nyelv és műveltség terjesztése s tagjai útján a köz- és magánérdekezésnél minden eszközzel odaadni, hogy az a haza minden fia által megnyerhető s hozzáférhető legyen.

Tesznek-e a cél elérésére e tekintetben valamit? Tegyük szívünkre kezeinket s azt kell mondanunk, hogy praktice semmit.

A legtöbb vidéki egylet a tagok részvételtsége miatt üléseit meg sem tarthatja; és évben azonban egyszer mégis összejönnek.

E gyűlések lefolyása a már szokott sablon szerint körülbelül a következő: a szokásos formalitások előrebocsátása mellett az elnöki megnyitót után az évi jelentés fölolvastatik. Az elnöknek halhatatlan érdemeiért (!) bizalom szavaztatik s lelkesen megjelenetvén, a maga módja szerint jegyzőkönyvileg megörökítettik, egyuttal a pénztár — rendszeren szomorú — állapota konstatalatik. Több tárgy nem lévén, a gyűlés ezzel befejeztetik. Ezután az elmaradhatatlan bankett s az ősi szokás szerint magnum áldomás következik, ezalatt sok ékes toaszt mondatik, melyben X. hazafias érdemeiért felköszönti Y-t. Y visszaköszönti X-t s így tovább. Az egész jó cigányzene fejezi be s az egylet tagjai emelkedett hangulaton s egy kellemesen töltött idő emlékével keblükben eloszlának.

És ezzel egy egész évi működésüket teljesen lerovottnak vélik. És ezután többé nemcsak hogy a magyar nyelv érdekében abszolote semmit sem tesznek, de a régi megszokott módon a néppel mindnyájan — tisztelet az igen ritka (ezer az egyhez) kivételnek — különösen a kereskedők, még aki tud is magyarul, azzal is tútol beszélnek s a birtokosok és a gyárosok csak úgy, mint eddig, tót munkásokat és cselédeket telepítenek a magyar határhelyesekbe s így a vidékeket tovább tótosítják. Tehát feladatuk ábcéjét sem ismerik. Mondhatni, hogy a tagok működése az egylet céljával — ami abszurdum, de igaz — merő ellentétben áll.

Ezzel körülbelül kimerítettük a kultúregyletek egész évi működési körét. De még sem! Egy érdemük van, hogy pénzt gyűjtenek. Ez igaz, mely a tagsági díjakból befolyik és az adakozásokból s a mai anyagi érdeklvágban ez is ér valamit. A pénz rendszerint könyvek vásárlására s egyes tanítók javadalmazására fordittatik. Nagyon helyesen. Az igaz, hogy a könyveket senki sem olvassa s a néhány tanító a csekély 20—40—60 forint évi segéllyel maradandó eredményt el nem érhet, sőt a már más helyen említett okokból tíz annnyival sem fog elérni soha, de az a pénz legalább pozitív haszon, amely megvan.

Ezt nézetem szerint azonban minden egylet és hűhó nélkül is lehetne gyűjteni, sőt más módon — mert ki zárkózna el ily nemes céll elől — még többet.

Mindezeket tekintetbe véve, bátran elmondhatjuk, hogy a magyar nyelv és kultúrának terjesztése érdekében nem történik semmi. Aaz hogy mégsem egészen, minden akció reakciót szül. A nagy lármával és szónoklatokkal, melyet minden dolognál csapunk, föl-költöttük ellenségeink éberségét s mintegy fölhivtuk figyelmüket, úgy, hogy a tótok nemcsak hasonló egyleteket alakítanak, de azóta a nemzetiségi izgatás fokozottabb mértékben indult meg, még pedig sikerrel s Európa közvéleményét is ellentünk hangolni igyekeznek. Hogy mi módon, a lapokból, a nienkből is ismeretes.

Kinek van igaza?

— Látogatás Bachat püspöknél. —

Megemlékeztünk arról a két sajnálatos esetről, mi dőn a helybeli evangélikus lelkész dr. Trombauer Árpád kir. albiró leányának keresztelésekor és *Percsina* Andor körjegyző esketése alkalmából a magyarnyelvű egyházi funkciókat, hivatkozva valamely soha nem létezett egyházközségre, melyből kifolyólag hasonló eset miatt a lelkész ur állítólag 800 koronára bírságot tartott meg — egyszerűen megtagadta.

Nem bolygattuk volna tovább a kérdést, vajjon a lelkész ur köteles-e a fél kívánságára minden hímezés-hámozás nélkül magyarul is keresztelni, vagy nem, ha *Tomcsányi* Bertalan vármegyei tisztviselő újabb esete bennünket erre nem kényszerít. Elvégre is tudni akartuk, kinek van hát igaza? Vajjon csakugyan létezik-e az az abszurd egyházközségi közgyűlési határozat, vagy csak a lelkész ur fantáziájának szüleménye? Tisztában akartunk lenni a dologgal, az itteni magyarság jól fel-fogott érdekéből, tisztában akartunk lenni azzal, vajjon csakugyan kötelesek vagyunk-e lemondani arról a jogunkról, hogy mint magyar emberek, Magyarországon magyarnyelvű egyházi szertartásokban részesülhessünk.

Érvéből még a múlt héten *Tomcsányi* Bertalan ur által táviratilag kerestettük meg a bányakerület fenkölt gondolkozású püspökét, hogy a helybeli evangélikus lelkész a magyarnyelvű keresztelési szertartás elvégzésére utasítsa. Tudósítónk pedig személyesen tette tiszteletét a püspöknél, hogy a felmerült sérelmekre orvoslást kérjen.

A bányakerületi püspök — írja tudósítónk — Kereposi-uti lakásán magyaros szíveséggel fogadott. Midőn előadtam jövetelem célját, midőn elmondtam a „Felvidéki Híradó“-ban szellőztetett két esetet, a püspök jóságos arczáról mély megütődés volt leolvasható. Azután rá-tertem a *Tomcsányi*-féle esetre.

— Ismerem ezt a sajnálatos eseményt, — ugymond — sőt már intézkedtem is, hogy a sérelem kellőképp orvosoltassék. Írtam a turóczi szentmártoni lelkésznek, hogy a keresztelési szertartást, hivatkozva a bányai ág. hitv. evangélikus egyházközség 1883. évi közgyűlési határozatára, azonnal végezze el magyar nyelven.

— Tehát kötelesek a lelkészek, ha valaki kívánja egyházi funkciókat feltétlenül magyar nyelven végezni?

— Hogyne. Ezt nem tagadhatják meg semmi körülmények közt. Sőt ha a kisebbség kívánja, magyarnyelvű isteni tiszteletet is kötelesek végezni.

— Há nem létezik az a tiltó határozat, amelyre a mártoni lelkész hivatkozott?

— Ilyen határozatról nem tudok. Ez nem létezik. Emlékszem rá, hogy *Chorvát* lelkész urat a kerület meg-bírságotta 800 koronára, de ez a bírságolás egészen más természetű ügy folyamán volt. Az ily határozat ellen-keznék egyháznak személtével, mely mindenkor a sza-bad gondolkodás és haladás zászlóvivője volt.

Ezután a felvidéki viszonyokról kérdezősködött s nagy érdeklődéssel hallgatta végig előadásomat.

Becsúzáskor megkértem, hogy vegye atyai gondjai alá a felvidéki magyarság ügyet s legyen jóságos öre a gondjaira bizott magyar hívőknek.

A püspök szívesen biztosított arról, hogy minden esetben, valahányszor ez jogában és hatalmában álland, — orvosolni fog minden egyes felmerülő esetet, amely tudomására fog hozatni.

Most már tehát tisztán látunk. Látjuk azt, hogy a helybeli lelkész uraknak nem volt igazuk. Nem volt pedig igazuk akkor, midőn oly egyházközségi határo-zatra hivatkoztak, amely tulajdonképen soha sem létez-tett. Nem volt igazuk akkor sem, midőn egy nem létező határozat alapján tagadtak meg oly jogokat, melyeket a helybeli magyarságnak egy fennálló kerületi határo-zat biztosít.

Ez a határozat pedig a bányakerületi püspök levele szerint így szól: *egyszersmind elrendeli a kerületi köz-gyűlés, hogy a lelkészek a magyar nyelven kívánt egyházi szolgálatokat (funkciókat) az egyesektől meg nem tagad-hatják.*

Ime, ebben a határozatban nincs benn az sem, hogy valaki csak abban az esetben kívánhatja a magyarnyelvű szertartást, ha tőle nem tud. Ez a határozat minden kikötés nélküli s ezt a határozatot respektálnia kell minden lelkésznek, még akkor is, ha magyarnyelvű szertartás, különös érzelmei miatt, nehezebbre esik is.

Gondunk lesz rá, hogy a felmerült s még netán felmerülő eseteket annak idején az egyetemes gyű-lés tudomására juttassuk, hogy lássa a nagyközönség, hogy kik azok a lelki pásztorok, kik a legnagyobb földi hivatást is, olesó babérokért — gyűlölet politiká-jának korteszésközveivé súlyeszik le.

Kétes dicsőség.

A püspöki állásától megvált Sárkányt valamely ultratót tudósító azzal parentálta el, hogy rendesen hall-gatott s engedte, hogy sérelem essék a tótokon. Most egy másik ultratót atyafi védelmére kel az expüspöknek s azt mondja, hogy a lelkiismerete készíti arra, hogy az *igazságot* megmondja. Sárkány — ugymond — férfiasan foglalt állást az igazság mellett, noha nem mindig ered-ménnyel. Ott van pl. a Hrdlicska lelkész turáni válasz-tása, aki ellen Ujhelyi tiltakozásokat nyújtott be s Hrdlicskát, amíg csak Turánban volt, sohasem ismerte el lelkésznek. Sárkány püspök ezzel szemben utasította az esperest, hogy Hrdlicskát installálja. S arról győző-dvén meg Sárkány, hogy az irányadó Beniczky, Ujhelyi, Bulyovszky stb. csak lanyhán, vagy sehogysem teljesítik egyházi kötelességeiket, egyházi adót nem fizetnek, isteni tiszteletre, urvasorára nem járnak — nem elle-nzte, mikor az esperesség a rendes kerékvágásba jutott (vagyis: ultratót esperest és teltgyelőt kapott. Ref.) — Turóczi szentmártonban tót feliratot tett az ev. egyház iskolájára, mire a megyei tisztviselők arra kérték Sárkányt, hogy, mint Baltik püspök, ő is lépjen közbe. Sárkány ezt a szemtelen követelést ad akta tette. — A turáni zsidó körjegyző valami vádat Kovácsolt Hrdlicska lelkész ellen, amelyet a közg. bizottság is tárgyalt, arra kérve Sárkány püspököt, hogy fegyelmi vizsgálatot indítson Hrdlicska ellen. Sárkány azzal küldte vissza a határo-zatot, hogy ő csak a miniszterrel áll szóba. S élénk emlékeztetünkben vannak még az ő védelmező levelei a suttói és nolesói evang. iskolák ügyében, ahol Ujhelyi ekszperimentált. Ezért a védelemért az esperességi iskolai tanács köszönetet is szavazott Sárkánynak. Ezek csak azok a markánsabb esetek s olyanok, melyek nyilvánosságra jutottak.

Hát ez a hálás megemlékezés, ez az elismerés, ez a védelem elég arra, hogy a lemondott püspök tényke-déseit magyar hazafias szempontból tekintve, a lehető legkedvezőtlenebb világításba helyezték; egyébiránt szükség sem volt erre a tót közleményre, mi ugy is rég tudtuk, hogy hányadán vagyunk Sárkány püspökkel, aki — bár látszólag a magyar hazafias irányúnak volt barátja — sohasem tudta megérteni azt, hogy ő a ma-gyar ág. hitv. evang. egyház egyik püspöke és hogy ez az egyház a magyar államtól, a magyar királytól, ma-gyar törvényekkel kapta meg a maga autonómiáját, a maga jogait, a maga kiváltságait s így ez az egyház és minden egyes gyülekezete, bármilyen hirdessék is hiveiknek Isten szent igéjét, magyar egyház, amely tót, német stb. partikularizmust nem tűrhet a maga kebelé-ben, ha csak a hazafiatlanság gyanújába nem akar keve-redni. Pedig hát keveredett és hazafias tekintetben az ultratót igazotk révén a lehető legrosszabb hirben áll, ugy, hogy számos magyar hivo szégyenkezik is emiatt. Sárkány igenis megtűrte, hogy a turóczi esperesség ve-zetése ultratót kezébe kerüljön, holott a turóczi magyar hivek egyike-másika 2—3 helyen is fizet egyházi adót birtokai, hivatásos állása után s társadalmi téren és mint jó hazafiak is kiválnak. Annaira jutottunk, hogy a Halasák, Mudronyok stb. oly egyházakban is töltik be a felügyelői tisztséget, amelynek kötelessége nem is tar-toznak, ahol egyházi adót nem fizetnek s a nolesói és suttói iskola huzavonája is első sorban ezeknek az urak-nak köszönhető. Igenis, Sárkány a tót tulzók igazát védte, a magyarok igazáról pedig nem igyekezett tudomást szerezni. Baltik püspök elrendelte, hogy egyház-kerületében vagy magyar feliratot viseljenek az evang. iskolák, vagy semmilyen. Ugyanezt kötelessége lett volna Sárkánynak is elrendelni, aki szintén a magyar evang. egyház püspöke — ő azonban ad akta tette a „szem-telen“ követelést. Azzal nem törődött, hogy a turóczi szentmártoni luth. népiskola is magyar területen van; hogy annak költségeihez magyar hivek is járultak és járulnak hozzá tekintélyes iskolai adóval és hogy elvégre is arra a tót felíratra — amely csak demonstratív cél-ból pingáltatott oda — sommi szükség sincsen. Így azu-tán nem csuda, hogy a luth. egyház Moyzesének, Sárkány püspöksége alatt annyira jutott a magyarság itt Turóczi-megyében, hogy egyházi adó fizetésére kötelezi ugyan a derék seniorátus, de már arról hallani sem akar, hogy e magyarságnak a saját magyar hazájában, a saját magyar pénzért a saját magyar nyelven isteni tisztelet hallgathasson, gyermekét magyarul kereszteltethesse, halottját magyarul elbucsuztassa; sőt mi több, a turóczi szentmártoni luth. egyház bőles kupaktanácsa határozat-ban kimondotta, hogy azoknál a magyar családoknál, ahol tótul értenek, a pap tót nyelven végezze a funkcióját.

Fura állapotok ezek nagyon!

Megyei élet.

Közigazgatási bizottsági ülés.

Turóczi vármegye közigazgatási bizottsága folyó évi november hó 13-án tartotta rendes havi ülését ifj. *Justh* György főispán elnöklete alatt.

Jelen voltak: *Beniczky* Kálmán alispán, dr. *Beniczky* Akos főjegyző, *Borbély* Kálmán főmérnök, *Berecz* Gyula kir. tanfelügyelő, dr. *Law* Adolf tiszti főügyész, *Keveczky* Imre közigazgatási előadó, *Szigethy* Vilmos pénzügyigaz-gató, dr. *Skultety* István kir. ügyész, dr. *Haas* Jakab megyei főorvos, továbbá *Klimó* Vilmos, *Cseréy* Emil, *Rozsa* János, *Dávid* Ferencz és *Roth* Emil bizottsági tagok.

Napirend előtt ifj. *Justh* György főispán bejelen-tette, hogy áthidalhatatlan elvi ellentétek és a politikai viszonyok miatt főispáni állásáról lemondott és reményli, hogy felmentése már legközelebb megtörténik. Meleg szavakban emlékezik meg főispáni működési ideje alatt tapasztalt támogatásról, amelyben a közigazgatási bizott-ság minden tagja részesítette. Meghatottan vesz bucsut a bizottság tagjaitól, akiknek emlékét mindig a legszi-vesebben fogja megőrizni.

A bizottság érzelmeinek *Rozsa* János bizottsági tag és *Berecz* Gyula kir. tanfelügyelő adtak kifejezést, mind-ketten mély sajnálattal veszik tudomásul ezen változást, amely a vármegyére nagy veszteséget jelent. *Berecz* Gyula kir. tanfelügyelő meleg szavakban emlékezik meg azokról a bokros érdemekről, amelyeket a távozó fő-ispán szerzett; arról a tapintatos és bőles erélyről, amely-lyel a vármegye ügyeit vezette és az állami tisztviselő-ket támogatta. Biztosítja a főispánt a bizottság minden egyes tagjának őszinte tiszteletéről, amely kísérni fogja akkor is, amidőn mai állását végleg elhagyja.

Az ülésessel fogadott beszédek után a bizottság tagjai a napirend letárgyalásához fogtak.

A brassó-turóczi szentmártoni cellulozegár igazga-tósága kéri, hogy a saját területén a párhuzamos ipar-vágányt felépíthesse. A kérvény a kereskedelmi minisz-terhez pártolólag terjesztetik föl.

Az állatorvosi jelentés szerint az állategészségügy kedvezőbb volt, mint az előző hónapokban, ami örven-detes tudomásul vétetett.

A főjegyző előadott még több kivételes nőstülési engedélyt kérő folyamodványt, amelyek mind kedvezően intéztettek el.

A megüresedett *szucsányi* anyakönyvvezető állásra ismetelten *Jellinek* Bertalan körjegyző nevezetett ki, aki egyben a turáni anyakönyvvezetői helyettesítésével is megbízott.

Dr. *Haas* Jakab vármegyei tiszti főorvos jelentése szerint az általános közegészségügy október hónapban eléggé kedvező volt, mert járványos és ragályos bántal-mak csak szórányosan jelentek — s az általános betegedés nem volt tömeges. Jellemző, hogy e hónapban inkább légző szervi bántalmak léptek előtérbe, más be-tegességek pedig elmaradtak, ami abban lel magyarázatát, hogy a hőmérsék nagyon ingadozó volt. A halálozási % is ennek következtében igen alacsony volt.

A hevenyfertőző kórok közül előfordultak:

1. *Vörheny*: Szucsányban 2 gyógyult.
2. *Kanyaró*: Szucsányban 15, gyógyult 13, meg-halt 2. Turánban 3 gyógyult.
3. *Roncsoló toroklob*: Neczpálon 1 gyógyult. Divé-ken 1 gyógyult. Felsőturcseken 1 gyógyult. Alsóturcse-ken 1 gyógyult.
4. *Hasi hagymáz*: Kisselmecen 1 gyógyult. Prieokópán 1 gyógyult. Szklenón 3, gyógyult 1, meghalt 2. Felsőturcseken 1 meghalt. Kiscsepcevényben 1 meghalt. Divéken 1 gyógyult. Bodorfalun 1 maradt. *Keveczen* 2, gyógyult 1, meghalt 1.
5. *Vérhas*: Blatniczán 1 gyógyult. Helyben 1 gyó-gyult. Mosócson 1 gyógyult. Dubovón 1 gyógyult.
6. *Hörkhurut*: Blatniczán 4, gyógyult 2, maradt 2. Szklenón 6, gyógyult 4, meghalt 2.

Mindenütt a kellő óvó- és gyógyintézkedések fogana-tosítottak. Kisselmecen a fertőztelenítés egészen új fer-tőztelenítési eszközzel keresztül vitetett. Azon körülmény, hogy a hevenyfertőző betegsé-gek kiterjedést nem nyertek, amellet bizonyít, hogy a legmesszebb körül óvóintézkedések megtétettek.

A köztisztaság ügyében több községi előljáró fel-hivatott községeikben való tisztántartásra. Az iskolák és óvodák, továbbá az étel- és italnemtek megvizsgál-tattak és a kellő intézkedések megtétettek.

Az állami iskolákban végzett trachomavizsgálatok alkalmából helyben kettő és Ruttikán egy trachomás beteg gyermek találtatott, akik az iskolából eltávolítva lettek.

Orvosrendőri hullaszemle Mosócson eszközöltetett

SCHWARZ KÁLMÁN

FÜSZER- ÉS CSEMEGEKERESHEDŐ TURÓCSZENTMÁRTON

a nagyérdemű közönség tudomására hozza, hogy az egész idényen át raktáron tart különféle bel- és külföldi csemegeárut, déli gyümölcsöt, legfinomabb szaloncsokoládét és desszertczukorkát, teásüteményt, karlsbadi ostya, kétszersült nagy választékban. — Továbbá elsősorú kassai és prágai sonkát, debreczeni és kolozsvári szalonnát, bécsi, frankfurti és szepesi virslit, kitűnő magyar és olasz szalámit, Liebig-féle huskivonatot, Nestlé-féle gyermektáplisztet, mustárt, Maggi-féle levesfűszereket, kakaót, konzerveket és befőtteket, magyar és francia pezsgőt és konyakot, likőröket, bel és külföldi borokat, valamint minden e szakba vágó árucikkeket.

Pontos kiszolgálás! Jutányos árak!

Jó minőségű cipők

nagy választékban olcsó áron csakis

KLEIN SZ. divatruházában

Turócszentmártonban kaphatók.

Üzletáthelyezés!

Üzletáthelyezés!

A nagyérdemű közönség szives tudomására adom, hogy eddigi jóhírnevű

Bodegámat,

bor-, sör- és csemegekereskedésemet

megnagyobbítva, a Fischer Lajos-féle házba, Fő-utca 130. szám alá helyeztem át, ahol a t. közönségnek kényelmes helyiség áll rendelkezésére.

Állandó raktárt tartok a következő italokból:

Müncheni sör, Spatenbrau, Karvini sör, Herkules malátasör, Kőbányai Dreher-féle királysör, Seibusi Portersör, Schutz-féle Kőbányai sör. Mindenféle magyar, francia és német bor. Az esztergomi híres Schrank-féle likörgyár főraktára.

A t. közönség szives pártfogását kérve, maradtam kiváló tisztelettel **SZENDE G.** bodega-tuladonos, csemegekereskedő

ÓRIÁSI SZERENCSE TÖRÖKNÉL!

Felülmulhatatlan az a szerencse, mely bankházunknak kedvez. Rövid idő alatt 21 millió koronánál több nyereményt fizettünk ki nagyrabecsült vevőinknek; ezek között a két legnagyobb nyereményt és pedig:

kétszer a nagy jutalmat, a 600.000 koronás főnyereményt a legnagyobb 400.000 koronás főnyereményt

továbbá 4 á 100.000, 3 á 90.000, 2 á 80.000, 3 á 70.000, 3 á 60.000, több 50.000, 40.000, 30.000, 25.000, 20.000, 15.000 és ezen kívül számtalan 10.000, 5.000, 1.000 500 koronás és egyéb nagy nyereményt. — Ennél fogva ajánljuk, hogy a legközelebb kezdődő, a világ legesélydusabb osztálysorsjátékában vegyen részt és rendeljen nálunk egy szerencsesorsjegyet. — A most kezdődő 17-ik magyar osztálysorsjátékban

110.000 sorsjegyre ismét 55.000 pénznyeremény jut

összesen és 14 millió 459.000 korona hatalmas összeget sorsolnak ki.

Rendelje meg a neve mellett álló szerencseszámot!

Sok pénz szépé varázsolja az életet! Talán meglepi a ferj a feleséget vagy az asszony az urát a neve mellett álló sorsjegy megvételé által eny főnyereményvel. A véletlen nagy szerepet játszik az életben és könnyen megláthat, hogy éppen egy szerencses véletlen folytán a neve mellett számot etlaltálta, melyre egy nagy nyeremény jut.

Adám, Adél	12109	Dező, Erzsébet	65878	Iván, Jolán	2898	Ottó, Melánia	21451
Adólar, Agnes	8223	Ede, Esz er	4048	Jakab, Józsa	98322	Ódón, Narexiss	55177
Adóli, Agóla	22087	Elek, Eiel	41790	János, Judit	35597	Pál, Nozsti	2787
Agoston, Amália	60017	Elemér, Flóra	107273	Jenő, Juliska	54595	Péter, Olga	51515
Aladár, Anna	41777	Emil, Franciska	92777	József, Karolin	17339	Pista, Paula	101969
Albert, Anatolia	74366	Endre, Frida	92777	Kálmán, Katinka	63775	Richard, Pelagio	84555
Alfréd, Apollonia	20292	Ernő, Genoveva	52551	Károly, Katalin	48741	Róbert, Petronella	79787
Akos, Aranka	101001	Ferenc, Gertrud	12115	Kornél, Klára	66344	Rudolf, Piroksa	12533
Ambrus, Berta	50991	Frigyes, Gabr. ella	93939	Kristóf, Klótild	7279	Salamon, Regina	65227
András, Blanka	85266	Fülöp, Gizella	60037	Lajos, Kornélia	109707	Samu, Rozsika	17715
Antal, Boróala	2892	Gábor, Hedvig	20799	László, Krisztina	30919	Sándor, Rozalia	38107
Arnold, Boriska	90872	Gáspár, Heléna	79747	Leó, Kunigunda	96622	Simon, Sári	107397
Árpád, Betti	82417	Gergely, Henriett	51881	Lipót, Laura	2134	Tamás, Sarolta	45504
Artúr, Bella	105817	Géza, Hermina	88997	Lőrinc, Lenke	68022	Tibor, Szerena	74377
Aurél, Brigitta	18228	Gusztáv, Hilda	2786	Manó, Leonia	6270	Tivadar, Theodora	2727
Attila, Cecília	52333	György, Ibolyka	55484	Már us, Lidia	81484	Tivadar, Teréz	34950
Balázs, Cornelia	74397	Gyula, Iduska	35375	Márton, Lina	95297	Tóbiás, Ternes	55477
Balint, Dóra	24084	Henrik, Ilona	84477	Mátyás, Ludmilla	52977	Vendel, Valeria	20006
Barnabás, Dorottya	9001	Hermanna, Ilma	92792	Élhalv, Lujsa	24292	Viktor, Veronika	101011
Bela, Cecília	88277	Hugó, Ila	46495	Miklós, Magdolna	65146	Vimos, Viktória	50908
Jenődt, Eufémia	108555	Ignác, Irén	12115	Miksa, Melvin	48662	Vince, Vilma	12418
Bernát, Emma	51377	Illés, Irma	45273	Mór, Margit	12306	Zoltán, Zsófia	65505
Dániel, Erzséttia	101911	Imre, Izabella	109338	Nándor, Márta	109659	Zsigmond, Zoltanna	5463
David, Eva	18964	István, Janka	27174	Orbán, Márta	86784		
Denes, Evelyin	92157	Isidor, Johanna	58077	Oszkár, Matild	67197		

Legnagyobb nyeremény esetleg 1,000.000 korona;

továbbá 1 jutalom 600.000, 1 nyeremény 400.000, 1 á 200.000, 2 á 100.000, 1 á 90.000, 2 á 80.000, 1 á 70.000, 2 á 60.000, 1 á 50.000, 40.000, 5 á 30.000, 3 á 25.000, 8 á 20.000, 8 á 15.000, 36 á 10.000 korona és még sok egyéb nyeremény.

Az I. osztályu sorsjegyek tervszerű árai:

1/8 eredeti sorsjegy frt — 75, vagy K 1.50; 1/4 eredeti sorsjegy frt 1.50, vagy 3 korona
1/2 " " " 3.— " " 6.—; 1 " " " 6.— " 12 "

A sorsjegyeket utánvétellel vagy az összeg előzetes beküldése ellenében küldjük. Hivatalos tervezet díjtalanul. Megrendeléseket eredeti sorsjegyre kérünk azonnal, de

legkésőbb folyó évi november hó 23-ig

hozzánk bizalommal beküldeni, miután a fenti szerencseszámok gyorsan elfognak és az I. osztály huzása már november 23-án és 24-én okvetlenül meglesz.

TÖRÖK A. és Tsa

Sürgönczím: bankháza, BUDAPESTEN. Törökek, Budapest.

Hazánk legnagyobb osztálysorsjáték-üzlete.

Főáruházi osztálysorsjáték-üzletel:

Központ: Teréz-körut 46a. I. fiók: Váci-körut 4a.
II. fiók: Múzeum-körut 11a. III. fiók: Erzsébet-körut 54a.

1151. sz.
1905. tk.

Árverési hirdetményi kivonat.

A zníóváraljai kir. járásbírószág mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a kölcs. segélyző pénztár Zníóváralján végrehajthatónak Mracsko János végrehajtást szenvedő elleni 3500 korona tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a beszercebányai kir. törvényszék (a zníóváraljai kir. járásbírószág) területén lévő, Háj és Dubova községekben fekvő és pedig:

1. a háji 20. sz. tjkyben B. 12. a. 1/2 részben Mracsko János nevére irt ingatlanokra, nevezetesen a) 3. sor. 183. hrsz. 41 koronában, b) 4. sor 241. hrsz. 96 koronában, c) 5. sor 290. hrsz. 10 koronában, d) 6. sor 334. hrsz. 3 koronában, e) 7. sor 370. hrsz. 10 koronában, f) 8. sor 438. hrsz. 115 koronában, g) 9. sor 482. hrsz. 40 koronában, h) 10. sor 653. hrsz. 68 koronában, i) 11. sor 737. hrsz. 202 koronában, j) 12. sor 783. hrsz. 73 koronában, k) 13. sor 844. hrsz. 62 koronában, l) 14. sor 904. hrsz. 31 koronában;

2. a háji 98. tjky. B. 5. a. 1/2 részben Mracsko János nevére irt ingatlanokra és pedig a) 1. sor. 132. hrsz. 210 koronában, b) 2. sor 258. hrsz. 57 koronában, c) 3. sor. 383. hrsz. 13 koronában, d) 4. sor 421. hrsz. 8 koronában, e) 5. sor 601. hrsz. 2 koronában, f) 6. sor 754. hrsz. 78 koronában, g) 7. sor 799. hrsz. 16 koronában, h) 8. sor 823. hrsz. 22 koronában;

3. a háji 154. sz. tjkyben 1. sorsz. B. 4. a. 1/2 részben Mracsko János nevére irt ingatlanokra 216 koronában;

4. a háji 163. sz. tjkyben 1. sorsz. egészben a nevezettre irt ingatlanokra 240 koronában;

5. a háji 165. sz. tjkyben 1. sorsz. egészben a nevezettre irt ingatlanokra 344 koronában;

6. a dubovai 494. sz. tjky. 1. sorsz. B. 4. a. 1/2 részben Mracsko János és a végr. elj. 156. §. felhívásával B. 3. a. Mracsko sz. Halgas Mária nevére 1/2 részben irt ingatlanokra 200 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az 1905. évi december hó 9. napján délelőtt 10 órakor Háj községében tartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. : LX. t.-c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Zníóváralján, 1905. évi augusztus 24-én.

A kir. jbiróság mint telekkönyvi katóság.

Janovják, kir. albrío.

XXV-ik magyar királyi jótékony célú államsorsjáték.

Ezen sorsjáték remélhető tiszta jövedelme közhasznú és jótékony célokra fog fordíthatni. Ezen sorsjátéknak 7991 nyereménye van 365.000 korona összegben.

Főnyeremény 150.000 korona,

továbbá

1 főnyeremény	50.000 korona	20 nyeremény á	500 korona
1 " "	20.000 " "	50 " "	100 " "
1 " "	10.000 " "	100 " "	50 " "
2 nyeremény á	5.000 " "	1000 " "	20 " "
5 " "	2.000 " "	6500 k "	10 " "
10 " "	1.000 " "		

Huzás visszavonhatatlanul 1905. december 28-án.

Egy sorsjegy ára 4 korona.

Sorsjegyek kaphatók a magyar kir. lóttó-jövedéki igazgatóságnál Budapestén (Vámpalota), valamennyi posta-, adó-, vám- és söhivatálnál, az összes vasúti állomásokon s a legtöbb dohánytőzsdében és váltó-üzletben.

Magy. kir. Lóttó-jövedéki igazgatóság.

2622 sz.
1905. tk.

Hirdetmény.

Turán község telekkönyve birtokszabályozás következtében átalakított és ezzel egyidejűleg azokra az ingatlanokra nézve, amelyekre az 1886. évi XXIX., az 1889. évi XXXVIII., és az 1891. évi XVI. törvények az ingatlanok tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. évi XXIX. törvényekben szabályozott eljárás a telekkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan foganatosított.

Ez azzal a felhívással tétetik közzé:

1. hogy mindazok, kik az 1886. évi XXIX. t.-cz. 15. és 17. §-ai alapján — ideértve e §-oknak az 1889. évi XXXVIII. t.-cz. 5. és 6. §-ában és az 1891. évi XVI. t.-cz. 15. §-a) pontjában foglalt kiegészítéseit is, — valamint az 1889. évi XXXVIII. t.-cz. 7. §-a és az 1891. évi XVI. t.-cz. 15. §-a) pontja alapján eszközölt bejegyzések, vagy az 1886. évi XXIX. t.-cz. 22. §-a alapján történt törések érvénytelenségét kimutathatják, evégből törési kereseteket hat hónap alatt, vagyis 1906. évi május hó 20-ik napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után indított törési kereset annak a harmadik személynek, aki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok, akik az 1886. évi XXIX. t.-czik 16. és 18. §-ainak eseteiben — ideértve az utóbbi §-nak az 1889. évi XXXVIII. t.-cz. 5. és 6. §-ában foglalt kiegészítéseit is — a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívannak, irásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt, vagyis 1906. évi május hó 20-ik napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után ellentmondásuk többé figyelembe vételni nem fog;

3. hogy mindazok, akik a telekkönyv átalakítása tárgyában tett intézkedések által, nemkülönben azok, akik az 1. és 2. pontban körülírt esetekben kívül az 1892. évi XXIX. t.-cz. szerinti eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogait bármely irányban sértve vélik — ideértve azokat is, akik a tulajdonjog arányának az 1889. évi XXXVIII. törvények 16. §-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják — e tekintetben felszólamásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis 1906. évi május hó 20-ik napjáig bezárólag nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmulta után az átalakítások közbefejtő fèves bevezetésből származó bármilyen igényeket jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik, — az említett bejegyzéseket pedig csak a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelemzetnek azok a felek, akik a hitelesítő bizottságnak eredeti okiratokat adtak át, hogy amennyiben azokhoz egyszerű másolatokat is csatolnak, vagy ilyeneket pótlólag benyújtanak, az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

Kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatóság, Turócszentmártonban, 1905. évi november hó 3-án.

Petrás Mihály,
kir. albiró.

Sárkány S. Bankháza

Telefon 80—89. Budapest, VI., Ó-utca 6. Telefon 80—89.

a m. kir. szab. Osztályorszájké fölárusítója.

Sürgőnyezim: Pólyó számla: Pesti magy. keresk. banknál és Sárkányék Budapest. a m. kir. postafőosztásnál.

Legmagasabb pénzkölcsönt nyújtok sorsjegyekre és értékpapírokra, bárhol elzálogosított sorsjegyeket saját pénzzel kivállok és ezeket nagyobb kölcsönt adok; letétjegy, zálogjegy beküldendő. Kedvező feltételek mellett a kölcsön részletekben is visszafizethető.

Budapesti és vidéki kereskedőknek, iparosoknak váltóit leszámítolom és könnyen törleszthető váltó- és személyhitelt nyújtok.

Tisztviselők és katonatisztek amortizációs kölcsönt kaphatnak.

Háztulajdonosok és földbirtokosoknak II. és III. helyre való betáblázásra azonnal folyósíthatok.

Semmiféle előleges jutalékokat nem kérek, ugyszintén minden levelet, válaszlevely nélkül is rögtön elintézek.

SÁRKÁNY S. BANKHÁZA
BUDAPEST VI., Ó-UTCA 6.
25 évi óta törvényesül bejegyzett cég.

Megjegyzés: A XVII-ik sorsjáték I-ső osztályú sorsjegyét már megjelöltem és kérem egyttal b. megrendeléseit, a legjobbat és legfontosabb kizsólglásról előre biztosítom, minden nyereményt azonnal kifizetek.

A következő szerencse számokat ajánlom, mert ezek nagy nyereménnyel még nem lettek kisorsolva.

2979 12128 12953 16065 35733 44596
51325 58762 80847 99191 101580 105655

Kivágandó

Megrendelő-lap.
SÁRKÁNY S. BANKHÁZA Budapest, VI., Ó-utca 6.

Megrendelem önkönl a számú sorsjegyet

és ennek árát kérem utánvénni.

A nem kívánat Név: Lakhely, u. p.:

Aki kitűnő, étvágyfokozó asztalt italt óhajt,

Aki gyenge, lábbadozó,

Aki ideges, álmatlan,

Aki vérszegény,

Aki sovány,

Aki szoptat,

Aki tífóbeteg,

ne mulassa el saját érdekében a kitűnő hatásnak elismert és rendkívül tartós

HERKULES
maláta-tápsör-Ö
különlegességet inni. R

Kapható minden nagyobb csemege- és fűszerkereskedésben, kávéházban, vendéglőben és a Herkules Sörfőzde szétkúldási telepen, Budapest, VII., Bethlen-tér 3.

Telefon 63—57. Árjegyzék ingyen. Vidékre postán küldünk 5 kg. postaküldeményt (6 üveg) utánvétellel.

Kapható Szende Gáspár cég-Turócszentmártonban n. é. l.

Wix Miksa Turócszentmárton

liszt-, fűszer-, csemege-, bor-, szeszestál-, kókuszszir-, üveg-, és porcellánraktára.

Ablaküvegezek, tükörüveg és tükrök, fénykép- és képkere'ek nagy választékban.

Őriási szerencse Gaedickenél!

Utólréhetetlen gyűjtődém szerencséje. Hiszen Magyarországon ugyszólván nincsen város, hol Gaedicke egy vagy több főnyereményt ne fizetett volna ki. Rövid időn belül a következő nyereményeket fizettem ki szerencsés vevőimnek:

A nagy jutalmat 602.000 koronát a 62551. számra,

háromszor a nagy főnyereményt 400.000 koronát a 11119. számra,

400.000 " " 28916. " " 33464. "

háromszor a 100.000 koronát, továbbá a 70.000, négyszer 60.000 és igen sok 30.000, 25.000, 20.000, 15.000 és 10.000 koronás nyereményeket.

A legközelebbi XVII-ik sorsjátéknál, mely újból

55.000 nyeremény és 110.000 sorsjegyből áll, 14 millió 459.000 korona sorsoltatik ki.

Főnyeremény esetleg 1 millió korona.

Továbbá 1 nagy jutalom a 600.000, 1 nyeremény a 400.000, 1 a 20.000, 2 a 100.000, 1 a 90.000, 2 a 80.000 1 a 70.000, 2 a 60.000, 50.000, 40.000, 5 a 30.000, 3 a 25.000, 8 a 20.000, 8 a 15.000, 36 a 10.000, 67 a 5000 stb., stb.

Az eredeti sorsjegyek tervszerinti ára:

Egy nyolczad 1.50 Egy negyed 3.— Egy fél 6.— Egy egész sorsjegy 12.— korona,

melyek az összeg előzetes beküldése, avagy utánvétellel küldetnek szét. Hivatalos játéktervek, valamint postai befizetési lapok ingyen és bérmentve. — A november hó 23-iki húzáshoz kérem mielőbbi beesés rendelését hozzám juttatni.

Gaedicke A. bankház Budapest, Kossuth Lajos-u. 11. sz.
Sorsjegyek kaphatók Turócszentmártonban: Wix Miksa és Láng M. és fia uraknál.